KAYBOLMUŞ SÖZCÜK

Murat Özgen Ayfer
1980

Kaybolmuş ya da yitirilmiş sözcük… Bu sorun ile Masonlukta karşılaşılır ama diğer birçok kurumda da ilgi konusudur.

Benim de bu bağlamda yapmış olduğum bir kısa çalışma var. Ancak o çalışma Masonluktaki belirli bir dereceyi ilgilendirdiğinden, buraya aktarırken konuyu biraz genelleştirdim.

Kaybolan sözcük, bulunduğunda da okunamayan sözcük, okunsa da nitelendirilemeyen sözcük konusu Masonluğun kimi derecelerinde sürekli bir şekilde ilgi toplayan bir sorundur.

Her ne olursa olsun bu sözcük, Tanrı'ya yakıştırılan birçok niteliğin üstünde "'asıl adı" ile ilgilidir.

Nitekim Masonluktaki bir dereceler silsilesi de bu ad ile yakından bağlantılı olduklarından, "'nitelendirilemez (vasıflandırılamaz) dereceler" alarak anılır.

Aslında bu konu çok daha önceki derecelerde başlar ve sonra çoğu derecelerde belli belirsiz bir şekilde sürer. Royal Arch (Şahane Kubbe) derecesinde çok daha belirgin olarak ortaya çıkar ama uygulanan rite göre ya noktalanır ya da üstü kapalı olarak bırakılır.

Bu sözcük ya da sözcüğü oluşturan harfler, Süleyman Mabedi'nin başmimarı olarak benimsenen Hiram Abif tarafından 77 halkalı zincire bağlı olarak taşındığı söylenen delta şeklindeki bijunun arka yüzünde yazılıdır.

Bir görüşe ya da uygulamaya göre bu biju Hiram Abif öldürüldüğünde kaybolmuş, bir başka görüş ya da uygulamaya göre ise daha sonra bulunarak onunla birlikte gömülmüştür.

Fakat sözcüğün kaybolması olayı, ritüellerde anlatıldığı şekliyle bundan çok daha eskidir.

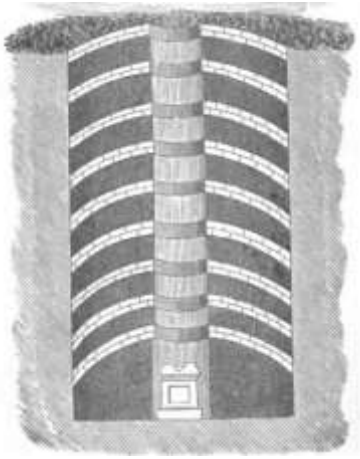
Öncelikle bu sözcük hiçbir yere ve hiçbir zaman tam olarak yazılmamıştır. Yalnızca sessiz harfleri yazılmış, bu nedenle de tam olarak okunamamıştır. Onu tam olarak okumasını bilenler de bunu en yüksek sır olarak saklamıştır.

Bu sözcüğü oluşturan harflerin Latin harflerindeki karşılıkları genellikle J.H.V.H. biçiminde verilir. İbranî harfleriyle Yod-He-Vau-He biçiminde gösterilirse de, aslı İbranice bile değildir; Enochiyen denilen harflerden oluşmadır, çünkü sözcüğün ilk kez Enoch tarafından yazılmış olduğu söylenir.

Enoch, ya da Hanok, Tevrat'a göre Âdem'den sonraki altıncı kuşaktır. İslâm dinindeki İdris ile aynı kişidir yani bir başka bakış açısından Hermes'tir.

Anlatılagelen öyküye göre Enoch, Tanrı tarafından bulutlarla kaplı çok yüksek bir dağın zirvesine çıkarılmış ve orada Tanrı'nın adının yazılışını görmüş. Kendisine bu adın nasıl okunacağı öğretilmiş fakat bunu herhangi bir kimseye söylemenin yasak olduğu da bildirilmiş.

Enoch bundan sonra Kenan ülkesinde büyük bir kazı yaptırarak, kazının dibinde masif kayadan oyma bir bölme oluşturmuş, bunun üzerine birbiri içinden geçme suretiyle oluşturulabilecek sekiz kemer kubbeli bölme daha oturtmuş, öğrendiği sözcüğü kendi harfleriyle bir altın delta üzerine kazımış, bu altın deltayı bir akik küptaşın yüzüne gömerek yerleştirmiş, akik küptaşı ise en alttaki bölmede koruma altına alarak sırayla tüm bölmeleri kapatmış.

Böylece Tanrı'nın adı bilinemez olarak kalmış.

Çok yıl sonra bu ad Musa'ya söylenmiş. O da bu adı gene bir altın delta üzerine kazıyarak on emrin yazılı olduğu taşların ve diğer kutsal emanetlerin saklandığı Ahit Sandığı'na yerleştirmiş.

Kral Samuel zamanında İsrailoğullarının Suriyeliler ile yaptığı bir savaşta sandığı taşımakla görevli olan Leviiler vurulmuş. Sandık yere düşmüş ve kaybolurmuş.

Savaştan sonra bu sandığı arayanlar, başında bir kükreyen aslanın beklediğini, sandığı açan altın anahtarı ise ağzında taşıdığını görmüş. Ancak, Leviler gelince aslan altın anahtarı yere bırakarak uzaklaşmış.

Bundan sonra bu altın anahtar, hazine emini tarafından taşınır olmuş; üzerine de Latincedeki karşılığı şöyle olan harfler kazınmış: I.V.I.O.L. yani "'Inveni Verbi In Ore Leonis'"; Türkçesi: "'Gizli sözcük aslanın ağzındadır.'"

Fakat sandıkta Musa'nın altın plakası bulunamamış. Bu plaka Filistinlilerin eline geçmiş. Onlar da sözcüğü okuyamamış ve plakayı eritip bir Dagon figürü, yani Filistinlilerin tanrılarından biri olan balık simgesi haline getirirmişler. Böylelikle sözcük yine kaybolmuş.

Birbiriyle çelişleri olan ve anlaşılmazlıklar içeren birtakım efsaneler…

△ △ △

Bütün bunları pek kısaltarak anlatımların ana fikrini özetleyecek olursak, Masonluktaki Royal Arch derecesi, Enoch'un yeraltında yapmış olduğu üst üste dokuz kemer kubbeli gizli bölmelerin keşfedilerek içlerine girilmesinin sonunda, akik küptaşın ve üzerindeki altın deltanın, dolayısıyla kaybolmuş sözcüğün yeniden bulunuşunun belirtilişidir.

Bu öykü, bazı ritüellerde Kral Süleyman zamanında, bazı ritüellerde ise Kral Süleyman'dan çok sonra inşaatı bitmiş olan mabedin yıkılması olayından sonra geçer.

Kral Süleyman zamanında geçen öykü, bir ritte dereceler arasında bağlantı kurarken, mabedin yıkılmasından sonra geçer olarak anlatılan öykü de bir başka ritin temel öğelerinden biri olur. Özellikle ikincisi, birçok mistik öğe taşımakta olması ve inanılması âdeta olanaksız olaylar aktarması bir yana bırakılacak olursa, çok daha ilginç ve çok daha derin anlamlıdır.

Akik küptaşın bulunduğu yer, üst üste yapılmış bulunan dokuz kubbenin en altındakidir. Burası "'Şahane Kubbe'" yani Royal Arch olarak anılır. Bu nedenle de bu dereceye getirilen bir mason Royal Arch Üstadı ya da Royal Arch Şövalyesi niteliğini alır.

Royal Arch Üstadı'nın söz konusu olan arayışı, aslında neyi bulacağını bilmeden fakat mutlaka bir şey bulacağından emin olarak sürdürülen bir arayıştır. Bu arayış, büyük zahmetlerle ve yılmak bilmez bir çaba ile yerin altına inişin güçlüklerine karşı direnç göstererek sürdürülen bir arayıştır. Sonunda bulunacak olan şey, üzerinde kaybolan sözcüğün bulunduğu altın deltanın gömülü olduğu akik taştır.

Bu derecenin konusu bize ister istemez daha birinci derecedeki tören başlamazdan önce o karanlık hücrede karşılaşılan yedi harfli sözcüğü hatırlatır: V.I.T.R.I.O.L. "'Visita Interiore Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem'" yani "' Yerin içine in ve iyileştirilmesi gereken gizemli taşı bulmaya çalış'". Liberal Masonluk anlayışta bu cümle kapsamı içindeki taşın niteliği ancak "'gizli'" olarak belirtilirken, bu konunun işlendiği sonraki derecelere gelindiğinde ortaya çıkan anlam farklı bir boyut kazandığından "'gizemli" denilebilir.

Süleyman Mabedi'nin yıkılmasından sonra geçer olarak anlatılan öykü uyarınca, dokuzuncu kubbe altında *geçen* bazı olaylar nedeniyle akik küptaş olduğu yerde bırakılır.

Kral Süleyman zamanında geçer olarak anlatılan öykü uyarınca ise oradan alınır ve mabedin Sancto Sanctorum yani Kutsalların Kutsalı bölmesinin altında inşa edilmiş bulunan gizli bölmeye yerleştirilir. Bu gizli bölmeye mabetten değil, Kral Süleyman'ın sarayındaki bir gizli koridordan girilir. Bu koridorun sonunda birbiri ardınca sekiz kubbeli odadan geçilir ve dokuzuncu kubbeye ulaşılır.

Dokuzuncu kubbeye sadece Royal Arch üstadı ya da tam ve yetkin üstatlar girebilir. Kaybolan sözcüğü de ancak onlar görebilir ve okuyabilir.

Bir diğer öyküye bakılırsa, Süleyman Mabedi'nin Babil Kralı Nebukadnezar tarafından yıkılıp yakılmasından sonra üstatlardan kimileri yıkıntılar arasından keşfedilememiş olan bu bölmeye girmiş, akik taşı bulmuş, kırmak istemiş, bunu başaramayınca altın delta'nın üzerindeki sözcüğü bir daha okunamayacak şekilde kazıyıp yok etmişler.

Böylece Tanrı'ın asıl adı bilinemez olarak kalmış, bir başka deyişle sözcük yine kaybolmuş.

△ △ △

Bu öykülerin alegorik yorumlamalarına da kısaca değinelim.

Royal Arch'a ya da dokuzuncu kubbeye ulaşmak ne demektir?

Gelişmek, olgunlaşmak, erdemler kazanmak, yetkinleşmeye doğru ilerlemek, gerçekleri aramak ve bulmak kolay sanılmamalıdır. Aynı doğrultudaki bu işlemler çok zordur fakat olanaksız da değildir. Gerekli yeteneğe sahip olup bunları kullanabilenler, yollarına sapmadan ve dirençlerini yitirmeksizin devam edecek olurlarsa, başarılı ve mutlu bir sonuca ulaşabilirler.

Bu ilerleyişte, her varılan aşama önce kutlanmaya değer bir başarının sevincini de birlikte getirir. Fakat varılmış olan bu aşama dikkatle değerlendirilecek olursa, pek de fazla bir şey kazanılmamış olduğu fark edilir. Dolayısıyla böyle bir aşamada insan, buraya her nasıl gelmiş olursa olsun, geçmişteki tüm ilerleyişlerini "'boş"' olarak nitelendirebilir; bu çok büyük bir yanılgıdır.

Rastlantılara bağlı olsun, çalışma ve didinmenin sonucu olsun, bilgi ve zekânın kullanılmasıyla olsun, ulaşılmış olan ve boş gibi görünen her aşamanın bir daha sonrası, bir daha ilerisi, bir daha derini, bir daha değerlisi, yüce amacı bir daha yakın olanı vardır. Yola devam etmek gerekir. Tutulacak yön, daha öncekilerle benzer olabileceği gibi farklı da olabilir. Asıl önemli olan, her aşamada doğru olanı bulabilmek ve uygulayabilmektir.

Böylelikle, yollarına bıkmadan, umutlarını yitirmeden, karamsarlık ve kötümserliğe düşmeden, güçlerini küçümsemeksizin, sonuna gelmiş oldukları ya da çıkmaza saplandıkları kanısına kapılmadan devam edenler, amaçlarına başarıyla ulaşacaktır.

Bu suretle ulaşılacak olan yetkinlik ve gerçek, bireysel içeriğin dışına, topluma taşacaktır; bireysel boyutu aşarak topluma yaygınlaşacaktır. Evrensel gerçek değerlenecektir.

İnsana gerçekleri bulduracak, insanı gerçeklere ulaştıracak olan yol, dünyadaki doğanın bilgisini edinmekle başlar ve evrenin tüm bilgilerini içererek sürer. İnsanın en büyük aracı bilimdir.

BİLİMİN ÖTESİNE GEÇEN HİÇBİR GERÇEK YOLU YOKTUR.